

Carta de la Leipzig pentru Orașe Europene Durabile

Aprobata cu ocazia reuniunii informale
a ministrilor europeni responsabili cu dezvoltarea urbana și coeziunea teritorială
de la Leipzig 24-25 mai 2007

PREAMBUL

“Carta de la Leipzig pentru Orașe Europene Durabile” reprezintă un **document al Statelor Membre**, care a fost întocmit cu o **largă și transparentă participare** din partea tuturor partilor interesate europene. Cunoscând provocările și oportunitățile precum și a diversele parcursuri istorice, economice, sociale și de mediu ale orașelor europene, miniștrii Statelor Membre responsabili cu Dezvoltarea Urbană au convenit asupra unor **principii și strategii comune pentru politica de dezvoltare urbană**. Miniștrii se obligă:

- să **inițieze o dezbateră politică** în țările lor despre **modalitățile de integrare a principiilor și strategiilor Cartei de la Leipzig pentru Orașe Europene Durabile în cadrul politicilor de dezvoltare de la nivel național, regional și local**,
- să **folosească instrumentul dezvoltării urbane integrate** și să utilizeze instrumentele de guvernare adaptate pentru implementarea sa, și, în acest scop, să stabilească cadru necesar la nivel național,
- să **promoveze o organizare teritorială echilibrată**, bazată pe o **structură europeană urbană policentrică**.

Ministrii mulțumesc Președenției Germaniei pentru realizarea raportului “Dezvoltarea urbană integrată, condiție pentru succesul dezvoltării durabile a orașelor” și a studiilor: “Strategii pentru îmbunătățirea mediului fizic în zone urbane defavorizate”, “Dezvoltarea economiei locale și a politicii legate de piața muncii în zone urbane defavorizate”, “Educație proactivă și politici de educație a copiilor și tinerilor din zone urbane defavorizate” și “Transportul urban durabil în zonele urbane defavorizate”, conținând exemple de bună practică din Europa. Aceste studii vor fi de folos orașelor de diverse mărimi în ceea ce privește implementarea principiilor și strategiilor stabilite în Carta de la Leipzig pentru Orașe Europene Durabile.

Miniștrii declară:

Noi, miniștrii responsabili cu dezvoltarea urbană din Statele Membre ale Uniunii Europene, **considerăm orașele europene** care au evoluat în cursul istoriei, ca **fiind valori economice, sociale și culturale de neînlocuit**.

Având obiectivul de a proteja, întări și dezvolta în continuare aceste orașe, susținem cu tărie **Strategia de Dezvoltare Durabilă a Uniunii Europene**, construită pe baza **Programului de Acțiune de la Lille, Acquis-ului Urban de la Rotterdam și Acordului de la Bristol**¹. Pentru realizarea acestui obiectiv trebuie să fie considerate simultan toate aspectele dezvoltării durabile, acordându-li-se aceeași importanță. Acestea includ prosperitate economică, echilibru social și un mediu sănătos. În același timp, atenția noastră trebuie să se îndrepte și asupra aspectelor culturale și a celor care țin de sănătate. De asemenea, trebuie urmărită cu atenție capacitatea instituțională a Statelor Membre.

Orașele noastre posedă **calități culturale și arhitecturale unice**, forțe puternice de incluziune socială și posibilități excepționale de dezvoltare economică. Orașele sunt **centre de cunoaștere și surse de creștere și inovație**. Cu toate acestea, se confruntă în același timp cu probleme demografice, inechitate socială, excluziune socială a unor anumite grupuri de populație, o lipsă de locuințe de calitate accesibile ca preț, și probleme de mediu.

Pe termen lung, orașele nu vor putea să-și îndeplinească funcția de motoare ale progresului social și ale creșterii economice așa cum este descrisă aceasta în Strategia de la Lisabona, dacă nu vom reuși să menținem **echilibrul social în cadrul orașelor și între orașe**, asigurând **diversitatea culturală** și stabilind **standarde înalte de calitate în domeniile design-ului urban, ale arhitecturii și ale mediului**.

Avem din ce în ce mai mare nevoie de **strategii integrate** și de **acțiuni coordonate** ale tuturor persoanelor și instituțiilor implicate în procesul dezvoltării urbane care pot avea o influență mai generală decât numai asupra orașelor luate în mod individual. Trebuie să existe responsabilitate pentru viitorul orașelor noastre la fiecare nivel de guvernare – locală, regională, națională, europeană. Pentru a face cu adevărat eficientă această guvernare pe mai multe niveluri, trebuie să îmbunătățim **coordonarea diverselor arii de politici sectoriale și să dezvoltăm un nou simț al responsabilității pentru dezvoltarea urbană integrată**. Trebuie, de asemenea, să ne asigurăm că aceia care lucrează la elaborarea acestor politici, la toate nivelurile, deprind abilitățile și cunoștințele necesare pentru a dezvolta comunități durabile în orașe.

Apreciem în mod deosebit declarațiile și recomandările cuprinse în Agenda Teritorială a Uniunii Europene și activitatea instituțiilor europene care promovează o viziune integrată asupra problemelor urbane. Recunoaștem Angajamentele de la Aalborg ca fiind o contribuție valoroasă la acțiunea strategică și coordonată la nivel local, precum și concluziile Forumului European al Politicilor Arhitecturale referitoare la Cultura Construirii (Baukultur) din 27 aprilie 2007. De asemenea, luăm în considerare Carta Europeană a Rețelei de Orașe Vitale” (Network Vital Cities).

¹ Documente elaborate de miniștrii responsabili cu dezvoltarea urbană în cadrul președințiilor europene anterioare

Facem următoarele recomandări:

I. Folosirea mai frecventă a abordărilor integrate în dezvoltarea urbană

Pentru noi, politica de dezvoltare urbană integrată reprezintă **considerarea simultan și într-un mod corect, a tuturor problemelor și intereselor relevante pentru dezvoltarea urbană**. Politica de dezvoltare urbană integrată este un proces prin care sunt **coordonate aspectele cheie de ordin spațial, sectorial și temporal. Implicarea actorilor economici, a factorilor interesați și a opiniei publice este esențială**. Politica de dezvoltare urbană integrată este o condiție cheie pentru implementarea Strategiei de Dezvoltare Durabilă a UE. Implementarea acesteia este o cerință de dimensiune europeană, dar care trebuie să țină cont condițiile și nevoile locale, bazându-se pe principiul subsidiarității.

Stabilirea unui echilibru între diversele interese ale actorilor urbani, susținut de o politică de dezvoltare urbană integrată, constituie o bază viabilă pentru un consens între stat, regiuni, orașe, cetățeni și actori economici. Punând laolaltă cunoștințe și resurse financiare, fondurile publice care sunt întotdeauna insuficiente, pot fi folosite cu mai multă eficiență. Investițiile publice și private vor fi mai bine coordonate. Politica de dezvoltare urbană integrată implică actori din afara administrației și permite cetățenilor să joace un rol activ în modelarea cadrului lor de viață. În același timp, aceste măsuri pot aduce mai multă certitudine în ceea ce privește planificarea și investițiile.

Recomandăm ca orașele europene să întocmească programe **de dezvoltare urbană integrată pentru orașe ca întreg**. Aceste instrumente de planificare orientate spre implementare trebuie să aibă următoarele roluri:

- să descrie calitățile și defectele orașelor și cartierelor, bazându-se pe o analiză a situației existente,
- să definească obiective realiste de dezvoltare pentru zona urbană și să dezvolte o viziune coerentă asupra orașului,
- să coordoneze planuri și politici tehnice și sectoriale legate de diversele zone ale orașului și să se asigure că investițiile planificate vor ajuta la promovarea unei dezvoltări echilibrate a orașului și a ariei din jurul acestuia,
- să coordoneze și să concentreze din punctul de vedere al spațiului folosirea fondurilor de către actorii urbani din sectorul public și privat
- să fie coordonate la nivel local și regional și să implice cetățenii și alți parteneri care pot contribui substanțial la modelarea calitativă a viitorului economic, social, cultural și ecologic al fiecărei zone.

Coordonarea între nivelul local și cel regional trebuie întărită. Scopul este de a stabili la nivel regional și metropolitan, un parteneriat echilibrat între orașe și zonele rurale cât și între orașele mici, medii sau mari. Problemele și deciziile de politică urbană nu mai pot fi privite în mod izolat, la nivelul fiecărui oraș. Orașele noastre trebuie să fie puncte de concentrare pentru dezvoltarea regiunilor și să își asume responsabilitatea pentru coeziunea teritorială. De aceea ar fi util dacă între orașele noastre ar lucra mai strâns în rețea, la nivel european

Politica de dezvoltare urbană integrată oferă un set de instrumente care și-au dovedit deja valoarea în numeroase orașe europene, în ceea ce privește dezvoltarea unor structuri de administrare moderne, eficiente și bazate pe cooperare. Acestea sunt indispensabile pentru creșterea competitivității orașelor europene. Ele facilitează coordonarea benefică și din timp între dezvoltarea economică, de infrastructură, imobiliară și cea a serviciilor, ținând cont, printre altele de impactul tendințelor sociale existente privind tendințele de migrație și de îmbătrânire a populației, și de condițiile de politică energetică.

Pentru a atinge acest obiectiv al politicii integrate de dezvoltare urbană, considerăm următoarele strategii de acțiune ca fiind de o importanță crucială pentru îmbunătățirea competitivității orașelor europene:

❖ *Crearea și asigurarea unor spații publice de bună calitate*

Calitatea spațiilor publice, **peisajele urbane antropice, arhitectura și dezvoltarea urbană joacă un rol important în condițiile de viață ale cetățenilor orașelor**. Aceste caracteristici locale sunt importante pentru a atrage afaceri din domeniul industriei cunoașterii, a unei forțe de muncă creativă și calificată și pentru turism. De aceea, interacțiunea între arhitectură, planificarea infrastructurii și planificare urbană trebuie să fie intensificate pentru a crea spații publice atractive și pentru a atinge un standard înalt în ceea ce privește mediul de viață, o cultura a construirii (“Baukultur”). “Baukultur” reprezintă în cel mai larg sens al cuvântului, suma tuturor aspectelor culturale, economice, tehnologice, sociale și ecologice care influențează calitatea și procesul de planificare și construcție. Această abordare nu trebuie însă să fie limitată la spațiile publice. “Baukultur” este necesară pentru întregul oraș și pentru împrejurimile sale. Atât comunitățile locale cât și administrația publică centrală și locală trebuie să-i facă simțită influența. Acest lucru este cu precădere important pentru păstrarea unei moșteniri arhitecturale. Clădirile istorice, spațiile publice și valoarea lor urbană și arhitecturală trebuie să fie conservate.

Crearea și păstrarea în siguranță a unor spații urbane, infrastructuri și servicii funcționale și bine proiectate reprezintă o cerință ce trebuie abordată în comun de stat, autorități locale și regionale, și, de asemenea, de cetățeni și companii.

❖ *Modernizarea rețelelor de infrastructură și creșterea eficienței energetice*

O contribuție esențială pentru îmbunătățirea condițiilor de viață, a calității mediului și pentru crearea de factori favorabili locațiilor comerciale poate fi asigurată printr-un transport urban durabil, accesibil și la preț rezonabil, cu legături coordonate către rețelele de transport urban și regional. O atenție deosebită ar trebui acordată gestionării traficului și interconectării modurilor de transport, inclusiv infrastructurii pentru cicliști și pietoni. Transportul urban trebuie adaptat diferitelor cerințe în materie de locuințe, zone de muncă, mediu înconjurător și spații publice.

Infrastructură tehnică, în special alimentarea cu apă, rețeaua de canalizare, și alte rețele urbane, trebuie să fie îmbunătățite și adaptate unor nevoi în schimbare, pentru a putea întâmpina cerințele viitoare și a asigura o locuire urbană de calitate.

Cerințele cheie pentru durabilitatea serviciilor de utilități publice sunt eficiența energetică, o utilizare rațională a resurselor naturale și eficiența economică în operare. Eficiența energetică a clădirilor trebuie să fie îmbunătățită. Acest aspect privește atât clădirile existente cât și clădirile noi. Renovarea locuințelor existente poate avea un impact semnificativ asupra eficienței energetice și asupra calității vieții rezidenților. O atenție sporită trebuie acordată clădirilor din pre-fabricate, clădirilor vechi sau clădirilor de o calitate inferioară. Rețelele de infrastructură optimizate și performante și clădirile eficiente din punct de vedere energetic vor micșora costurile atât pentru companii cât și pentru cetățeni.

O bază de pornire pentru utilizarea eficientă și durabilă a resurselor este reprezentată de o structură compactă a așezărilor umane. Aceasta poate fi obținută printr-o planificare teritorialăși urbană, care să prevină extinderea urbană necontrolată, printr-un control puternic al ofertei de terenuri și al dezvoltării de tip speculativ. Strategia de planificare urbana prin care să se realizeze o mixitate funcțională între locuire, locuri de muncă, educație și folosire recreațională a zonelor urbane s-a dovedit a fi durabilă.

Orașele trebuie să contribuie la asigurarea și îmbunătățirea calității vieții locuitorilor lor și a gradului de atractivitate pentru mediul de afaceri, asigurând tehnologii sofisticate de informații și comunicare în domeniile educației, angajării forței de muncă, al serviciilor sociale, sănătății, siguranței.

Orașele noastre trebuie să fie capabile să se adapteze amenințării reprezentate de schimbările climatice. O dezvoltare urbană bine proiectată și planificată corespunzător poate îmbunătăți calitatea mediului și poate reduce emisiile de carbon. Orașele trebuie să atingă aceste rezultate prin măsuri inovatoare de prevenire, reducere și adaptare, care contribuie la dezvoltarea de noi industrii și activități care generează un nivel scăzut de emisii de dioxid de carbon.

❖ Inovație proactivă și politici educaționale

Orașele sunt locuri unde se creează și se împărtășește cunoașterea. Exploatarea la maxim a potențialului de cunoaștere într-un oraș depinde de calitatea educației preșcolare și școlare, de transferul de oportunități oferite de sistemele de educație și formare, precum și de rețelele sociale și culturale, de oportunitățile pentru pregătire pe tot parcursul vieții, de caracterul de excelență a învățământului universitar și institutelor de cercetare, precum și de rețeaua de transfer existentă între industrie, sectorul de afaceri și comunitatea științifică.

Politica de dezvoltare urbană integrată poate contribui la îmbunătățirea acestor factori, de exemplu aducând împreună pe toți deținătorii de interese, susținând rețele și optimizând infrastructura. Dezvoltarea urbană integrată promovează dialogul social și intercultural.

Strategiile de dezvoltare urbană integrată, managementul urban participativ și o bună guvernare pot contribui la o utilizare eficientă a potențialului orașelor europene, în special în ceea ce privește competitivitatea și creșterea, și la o reducere a disparităților între cartiere și în interiorul acestora. Aceste strategii de dezvoltare urbană integrată aduc cetățenilor oportunitatea unei participări sociale și democratice.

II. Acordarea unei atentii deosebite pentru zonele defavorizate în contextul orașului ca un tot unitar

Orașele se confruntă cu provocări majore, în special în legătură cu schimbările în structurile economice și sociale și cu globalizarea. Problemele specifice, printre altele, sunt o rată mare a somajului și fenomene de excluziune socială. În cadrul unui oraș pot exista diferențe considerabile din punct de vedere al oportunităților economice și sociale, dar și în termeni de calitate a mediului între diversele zone ale orașului. În plus, inegalitățile sociale și diferențele între nivelurile de dezvoltare economică ale zonelor continua să crească, ceea ce contribuie la accentuarea dezechilibrelor. O politică de integrare socială care contribuie la reducerea inegalitatilor și prevenirea excluziunii sociale va fi cea mai bună garanție pentru menținerea siguranței în orașele noastre.

Pentru a atinge obiectivele de coeziune socială și de integrare în cadrul orașelor și zonelor urbane, este necesară o bună concepere a politicilor de locuire. Locuințe salubre și accesibile ca preț, corespunzătoare cu nevoile categoriilor sociale, poate face ca aceste cartiere să devină mai atractive atât pentru tineri cât și pentru oameni în vârstă, ceea ce contribuie la stabilitate în cartiere.

Este mai bine să se repreze din timp semnalele de alarmă și să se ia măsuri imediate și eficiente pentru a remedia situația, deoarece această abordare economisește resurse. Dacă o zonă a început să decadă, costul și dificultățile de a readuce acea zonă la linia de plutire, pot fi, de multe ori, mai mari. Guvernul trebuie să ofere cadrul general și stimulente de reabilitare pentru locuitorii respectivelor zone afectate. Implicarea activă din partea rezidenților și un dialog mai bun între politicieni, rezidenți și actorii economici sunt esențiale pentru a găsi cea mai bună soluție pentru fiecare zonă urbană defavorizată.

Considerăm că următoarele strategii de acțiune, incluse într-o politică de dezvoltare urbană integrată, sunt cruciale pentru zonele urbane defavorizate:

❖ Urmărirea unor strategii de dezvoltare a cadrului fizic

Existența activităților economice și a investițiilor pe de o parte este strâns legată de existența unor structuri urbane de înaltă calitate, un mediu construit corect și o infrastructură modernă și eficientă. Din acest motiv, este necesar să se amelioreze posibilitățile de locuire existente în zonele defavorizate, din punctul de vedere al design-ului, condițiilor fizice și al eficienței utilizării energiei. Adaptarea standardelor de locuire pentru noile clădiri ca și pentru cele existente poartă cu sine cel mai mare potențial de creștere a eficienței energetice în cadrul UE și astfel de combatere a fenomenului de schimbare a climei.

Pentru a mări durabilitatea investițiilor în îmbunătățirea mediului fizic, acestea trebuie să fie incluse într-o strategie de dezvoltare pe termen lung care să includă printre altele un program durabil de investiții publice și private.

❖ *Consolidarea economiei locale și a politicii locale legată de piața forței de muncă*

Măsurile de asigurare a stabilității economice a zonelor defavorizate trebuie de asemenea să exploateze forțele economice endogene aflate în cadrul acelor zone. În acest context, piața muncii și politicile economice gândite special să vina în întâmpinarea nevoilor zonelor defavorizate vor reprezenta instrumentele potrivite. Obiectivul este să se creeze și să se asigure locuri de muncă și să se faciliteze crearea de noi afaceri. În mod particular, oportunitățile de acces la piața locală de muncă, trebuie să fie ameliorate prin oferirea de pregătire care să fie adaptată la cerințele pieței. De asemenea în cadrul economiei etnice (generate de diversitatea culturală) trebuie să se facă uz în mai mare măsură de oportunitățile de ocupare a forței de muncă și de formare.

Uniunea Europeană, statele membre și orașele sunt chemate să creeze condiții și instrumente mai bune pentru consolidarea economiilor locale și în același timp a piețelor locale ale muncii, în special prin promovarea economiei sociale și prin oferirea de servicii de calitate către cetățenii lor.

❖ *Politici de educație proactivă și pregătire pentru copii și tineri*

Un punct de pornire crucial pentru îmbunătățirea situației zonelor defavorizate din orașe este îmbunătățirea situației educației și formării în cadrul comunităților locale în concordanță cu politici proactive concentrate asupra copiilor și tinerilor.

Trebuie asigurate mai multe posibilități de educație și formare în zonele dezavantajate, iar acestea trebuie să fie adaptate nevoilor și deficiențelor copiilor și tinerilor din acele zone. Prin intermediul unei politici concentrate pe copii și tineri care să fie construită conform cerințelor zonei sociale în care ei trăiesc, trebuie să contribuim la creșterea șanselor copiilor și tinerilor locuitori ai zonelor defavorizate de a se realiza și să asigurăm oportunități egale pe termen lung.

❖ *Promovarea unui transport urban eficient și ieftin*

Multe cartiere dezavantajate duc și povara lipsei de legături de transport și a unor influențe care vin din probleme de mediu, fapt de natură să le reducă gradul de atractivitate. Dezvoltarea unui sistem de transport eficient și ieftin va oferi rezidenților acestor cartiere posibilități la mobilitate și acces egale cu cele ale celorlalți cetățeni.

Pentru a atinge acest scop, planificarea transportului și managementul traficului din aceste zone trebuie să reducă progresiv impactul negativ al transportului asupra mediului și să organizeze transportul într-o manieră în care să se reușească integrarea acestor cartiere în oraș și regiune ca un tot unitar. În acest scop vor fi utile rețele adecvate pentru traficul pietonal și pentru ciclisti.

Cu cât reușim mai bine să stabilizăm din punct de vedere economic zonele dezavantajate, să le integrăm social și să îmbunătățim mediul fizic și infrastructura de transport, cu atât sunt mai mari șansele ca orașele noastre să rămână puncte de progres social, creștere și inovație pe termen lung.

Dorim sa subliniem urmatoarele aspecte:

Politica de dezvoltare urbană ar trebui să fie trasată la nivel național iar stimulii pentru soluții inovative ar trebui de asemenea să fie creați atât la nivel național cât și la celelalte niveluri.

Orașele noastre au nevoie de acțiuni de suficientă amploare pentru a răspunde cerințelor locale într-o manieră responsabilă și cu o bază financiară solidă care să aducă stabilitate pe termen lung. Din acest motiv este important ca statele membre să aibă oportunitatea de a folosi **fondurile structurale europene pentru programe importante de dezvoltare urbana integrata**. Folosirea acestor fonduri ar trebui să fie concentrată pe dificultățile specifice și potențial specific fiecărui oraș și trebuie să fie luate în considerare oportunitățile, dificultățile și elementele specifice fiecărui stat membru. Autoritățile locale vor trebui să dezvolte **abilitățile și eficiența necesare pentru a implementa politici de dezvoltare urbana integrată, pentru atingerea unor standarde de calitate și pentru durabilitatea mediului construit**.

Noile inițiative ale UE, Jessica și Jeremie, care susțin instituirea unor fonduri de dezvoltare urbană și fonduri pentru întreprinderi mici și mijlocii, cu instrumente financiare care sporesc participarea capitalului privat în implementarea strategiilor de dezvoltare urbana integrata, oferă oportunități promițătoare de creștere a eficienței surselor de finanțare convenționale naționale și europene.

La nivel național, structurile guvernamentale trebuie să recunoască într-un mod mai clar importanța orașelor pentru îndeplinirea scopurilor naționale, regionale și locale, și impactul politicilor lor asupra acestora. Eforturile structurilor guvernamentale responsabile cu diversele sectoare care au un impact asupra problemelor urbane, trebuie să fie mai bine coordonate și integrate astfel încât să se completeze reciproc și să evite conflictele.

Subliniem importanța unor schimburi de experiență și cunoștințe sistematice și structurate în domeniul dezvoltării urbane durabile. Cerem Comisiei Europene să prezinte rezultatul schimbului de bune practici pe baza principiilor Cartei de la Leipzig la viitoarea conferința sub auspiciile inițiativei „Regiuni pentru schimbare economica”. În plus, avem nevoie de o platformă europeană în care să reunim experiențe privind cele mai bune practici, statistici, studii reper, evaluări și alte cercetări în domeniul urban, pentru a susține actorii implicați în dezvoltarea urbana la toate nivelurile și în toate sectoarele. Vom continua să promovăm și să intensificăm schimbul de cunoștințe și experiența între decidenții politici, practicieni și cei implicați în cercetare la nivel local, regional, național și european, pentru a consolida dimensiunea urbană a Strategiei de Dezvoltare Durabilă a UE, a Strategiei de la Lisabona și a Strategiei forței de muncă europene.

EUROPA ARE NEVOIE DE ORAȘE ȘI REGIUNI PUTERNICE ȘI BUNE DE LOCUIT.